

Importované a exotické nemoci

Chci se zeptat na rizika onemocnění psů spojená s cestou do zahraničí.

I když je již doba po dovolených, toto téma je stále aktuální. Jestliže se rozhodneme vzít svého čtyřnohého přítele s sebou, je potřeba zvážit možné nebezpečí plynoucí z takové cesty. V první řadě je potřeba mít v pořádku všechny legislativní náležitosti pro cestování se psy, kočkami a frektami, aby byl majiteli umožněn vstup do cílové země. Také je důležité pamatovat na zpětný návrat na území evropské unie. Tyto informace jistě rád poskytně každý veterinární lékař. Více na www.svscr.cz

V teplejších oblastech, které jsou vyhledávaným místem dovolených se můžeme setkat s mnoha pro nás exotickými nemocemi. V minulosti jsme byli zvyklí, že určité nemoci byly přítomny pouze v některých regionech, např. v tropech. Nyní se ukazuje, že hranice mezi tropickou oblastí, subtropy a mírným pásmem není tak striktně oddělena. Plošné šíření nemocí je dáno celkovým globálním oteplováním, kdy původci snáze přežívají v nových podmínkách. K významnému šíření přispívá také rozšiřování přenašečů, tzv. vektorů v podobě hmyzu. Určitou roli hraje zvýšený pohyb lidí a zvířat, díky dostupnému cestování. Z oblíbených dovolenkových destinací nám hrozí onemocnění jako je např. virové (žlutá horečka), bakteriální (ehrlichioza, anthrax), protozoární (psí a kočičí babezióza, trypanozomiáza, leishmanióza), ekto- a endoparaziti (sporocerkóza, dirofilarióza). Z vyjmenovaných nemocí některé přiblížím více.

Leishmanióza

Jedná se o parazity patřící do skupiny prvoků (byčíkovci) způsobující jak kožní tak celkové onemocnění psů, lidí a dalších savců. Hlodavci a psi slouží jako zdroj infekce, přenašečem jsou pouštní blechy, když sají krev. Prvoci přežívají přímo v bílých krvinkách. Vývojová stádia *Leishmanie donovani* nebo *L. mexicana* jsou poté pomocí bílých krvinek roznesena po celém těle hostitele. Odezvou na přítomnost tohoto mikroorganismu je bouřlivá imunitní odpověď. Inkubační doba bývá měsíce až roky. Klinické příznaky jsou nespecifické a podobají se mnoha jiným nemocem. Nejčastěji lze pozorovat nechutenství, úbytek váhy, zvýšený příjem tekutin a zvýšené močení, zvracení, průjem, někdy se vyskytne krev ve stolici, kašel. U koček probíhá nemoc většinou latentně neboli subklinicky. Původce onemocnění bohužel není možno z těla eliminovat pomocí léků. Určité pozitivní zkušenosti byly zjištěny po léčbě Amfotericinem B. Leishmanióza je zoonóza, to znamená, že může dojít k infekci člověka po kontaktu s nemocným zvířetem.

Babesióza

Jedná se o celosvětově rozšířené onemocnění. Babesie jsou nitrobuněční parazité žijící uvnitř červených krvinek. K přenosu dochází přisátím klíštěte. *Babesia canis* nebo *Babesia felis* napadá psa resp. kočku. U pacienta se vyvíjí nechutenství, vysoká horečka, deprese, úbytek váhy. Následkem poškození červených krvinek je jejich rozpad a následně anemie. Biochemickým a hematologickým vyšetřením lze zjistit poškození jater a ledvin. Babesie lze přímo spatřit pod mikroskopem v bezjaderných červených krvinkách jako zahnuté tyčinky. K léčbě se u psů používá imidocarb, u koček antilamarikum primaquin fosfát. Prevence spočívá v aplikaci účinných ektoparazitik s reziduálním účinkem (některé mají i repelentní vlastnosti), abychom předešli masivnímu napadení klíšťaty.

Psí ehrlichie

Ehrlichioza je způsobena příležitostně nitrobuněčnou bakterií (*Ehrlichia canis*, *E. chaffeensis*, *E. ewingii*), která po přenosu klíštětem napadá buňky bílé krevní řady- leukocyty. Klinické příznaky jsou podobné jako je popsáno u dřívějších nemocí. Diagnostika se opírá o laboratorní

detekci protilátek proti ehrlichii nebo detekcí jejich deoxyribonukleové kyseliny (DNA) metodou PCR. V tomto případě nám v léčbě udělají službu dobře známé antibiotika tetracyklinové řady. Léčba musí trvat minimálně 3 týdny. Dvě z výše zmíněných ehrlichii mohou infikovat člověka a způsobit meningoencephalitidu, akutní ledvinné selhání nebo akutní respirační selhání.

Dirofilarióza - srdeční červivost

Toto onemocnění způsobuje parazit jménem *Dirofilaria immitis*. Vykytuje se v mírném pásmu, tropech i subtropích. Srdeční červivost primárně postihuje psovitě šelmy, kočky domácí i divoké a také lidi. Pro názornost zkráceně vysvětlím životní cyklus tohoto živočicha. Dospělí paraziti žijí v plicních cévách postižených jedinců a jestliže dojde k silnější infekci tak se rozšiřují do pravé srdeční komory se všemi důsledky z toho vyplývající. Dospělí jedinci samičího pohlaví produkují larvy tzv. mikrofilárie (stádium L1), které cirkulují v krvi. Tyto larvy jsou nasáty krev sajícími komáry a v nich probíhá dvojitý vývoj (ze stádia L1 na stádium L2 a L3). Larva L3 je již infekční pro další teplotně hostitele a když se komár přisaje, přeneše parazita do krevního oběhu např. psa. Od místa přisátí komára larvy L3 cestují do již zmíněných plicních cév, kde dokončují vývoj až na stádium larvy L5. Ty se po určité době začnou opět rozmnožovat a vývojový cyklus se uzavírá. Zralí dospělci samčího pohlaví mají délku 15-18 cm, samičí dospělci mohou dosahovat délky od 25 do 30 cm. Dirofilárie žijící v plicních cévách produkují toxické substance, vyvolávají imunitní reakce a mechanicky dráždí svou přítomností. Výsledkem je silný zánět, poškození integrity plicních cév, fibróza a vznik plicní hypertenze. Mrtví červi mohou také mechanicky ucpat postiženou cévu a tím zamezit prokrvování celého okrsku plicní tkáně.

Postižená zvířata chronicky hubnou, vyskytuje se kašel, netolerance zátěže, záchvaty náhlé slabosti. Nutno podotknout, že klinické příznaky jsou jako u většiny nemocí nespecifické a ke stanovení konečné diagnózy je potřeba provést rentgenologické, echokardiografické a laboratorní vyšetření. V případě dirofilariózy máme možnost předcházet nemoci účinnou prevencí. Jelikož v teplých oblastech žijí komáři celoročně je riziko nakažení permanentní. V takovém případě je doporučitelné aplikovat v pravidelných intervalech látky, které jsou schopny zvíře před nakažením dirofiláriemi ochránit. Mezi takto účinné látky patří např. ivermectin, milbemicin, moxidectin, selamectin. Zvládnout již probíhající infekci je pro veterinárního lékaře opravdovou výzvou. Léčba není jednoduchá, jelikož samotný vývojový cyklus dirofilárií je velmi komplikovaný a dnes dostupné léčebné látky zabírají jen v určitých fázích nemoci. Dokonce byla pospána chirurgická metoda léčby, jejíž pomocí byli červi z postižených cév vytaženi flexibilním nástrojem. Důležité v prevenci onemocnění je také životní prostředí komárů jako přenašečů. Je známo z jednoho případu, kdy došlo vlivem počasí k rozsáhlým záplavám, že psi zachráněni z této oblasti měli v 67 % procentech srdeční červivost. PO záplavách došlo k přemnožení komárů a tyto psi nebyli chráněni proti infekci žádným preparátem. V České Republice zatím nemáme dostatečné zkušenosti s léčbou dirofilariózy, ale vlivem globálního oteplování je jen otázkou času kdy se tímto problémem budeme muset zabývat. Obecně tedy platí, že je velmi důležité při cestování do rizikových oblastí mít svého psa nebo kočku vždy chráněnou vhodným ektoparazitikem.

MVDr. Leoš Krkoška, Ph.D.